

Očkování z pohledu práva

MUDr. Mgr. FILIP WAGNER

Právnická fakulta UK, Katedra občanského práva, 1. lékařská fakulta UK,
Ústav histologie a embryologie, Úřad vlády České republiky

DOI: <https://doi.org/10.24132/ZCU.NADEJE.2022.798-807>

Klíčová slova:

očkování, očkovací látky, prevence nemocí, ochrana veřejného zdraví,
povinné očkování, pravidelné očkování, očkovací kalendář, epidemie,
právé neštovice, COVID-19

Úvod

Očkování představuje jeden ze základních způsobů prevence infekčních nemocí a s nimi souvisejících následků. Základním smysl očkování, tedy v užším pojetí slova smyslu vpravení očkovací látky do lidského organismu, je vyvolání imunitní odpovědi organismu jako reakce na setkání s příslušným antigenem¹ a případně dalšími složkami očkovací látky, tedy uměle vyvolaná aktivní imunizace jedince. Vyvolání a průběh imunitní reakce je ovlivněn geneticky i faktory zevního prostředí. Ne ve všech případech tak očkování vede k imunizaci daného jedince. I přes provedené očkování tak může u některých jedinců při setkání s infekčním agens dojít ke vzniku onemocnění, které však zpravidla probíhá méně intenzivně, s menším množstvím příznaků, které bývají mírnější, a nižším výskytem závažných komplikací. Vedle individuální ochrany jedince, který podstoupil očkování, je z hlediska ochrany před závažnými onemocněními přenášeny z člověka na člověka žádoucí dosáhnout ochrany kolektivní, které lze docílit prostřednictvím dostatečné proočkování a imunizace proti danému onemocnění v populaci. Dojde tak k omezení množství vnímavých osob

---

¹ Samotná očkovací látka nutně nemusí obsahovat vlastní antigen, ale například templát pro jeho syntézu přímo v očkovacím organismu. Příkladem mohou být mRNA vakcíny proti viru SARS-CoV-2.

v populaci a k zabránění nebo podstatnému omezení šíření infekčního onemocnění. V každé populaci se totiž vykytují přirozeně osoby, které očkování z důvodu kontraindikace podstoupit nemohou, u kterých očkování teprve provedeno bude nebo které nejsou k provedení očkování „citlivé“. S ohledem na nezbytnost zajištění ochrany veřejného zdraví, a tedy předcházení vzniku a šíření závažných a život ohrožujících infekčních onemocnění, je celý proces očkování upraven právními předpisy, přičemž právě očkování proti takovým onemocněním bývá upravováno jako povinné. Základní právní úprava očkování, jeho druhů a způsobu provedení je obsažena v zákoně č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, a v k němu prováděcí vyhlášce č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem.

Historie očkování ve světě a na našem území

Ačkoliv lze pokusy a prvky aktivní imunizace vysledovat již mnohem dříve, počátky moderního očkování klademe až na konec 18. století. Za první průkopníky očkování jsou tak považováni Edward Jenner (1749–1823) a Louis Pasteur (1822–1895). Očkování v moderním pojetí předcházela poměrně dlouho známá variolizace, jejíž podstatou byl přenos „infekčního“ materiálu z jedince nakaženého pravými neštovicemi na jedince zdravého. Využíván byl sušený obsah neštovičných pustul a krusty, který byl vpraven do drobné kožní ranky nebo do nosu například na tamponu. Sama tato metoda nebyla bez rizika, neboť v řadě případů docházelo k rozšíření infekce a rozvoji pravých neštovic se všemi riziky s tím spojenými.² Variolizace byla v průběhu 18. století poměrně populární a její zastánkyní byla například i Marie Terezie.³

Na konci 18. století pozoroval britský lékař Edward Jenner, že u dojiček krav, u kterých se vyskytovaly pustuly kravských neštovic, nedochází při výskytu varioly k jejich onemocnění. V roce 1796 tak učinil pokus, kdy 14. května 1796 naočkoval osmiletého chlapce Jamese Phippse hnisem z čerstvých puchýřů

---

² GRUBHOFFER, Libor – GRUBHOFFER, Václav – MACHALA, Ladislav. Od Jennera po Karikó. *Vesmír*. 2021, roč. 100, č. 5, [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2021/cislo-5/od-jennera-po-kariko.html>.

³ GRUBHOFFER, Václav. Zázračné očkování. Boj s pravými neštovicemi v českých zemích v „dlouhém“ 19. století. In: *Vesmír*. [online] 3.5.2021 [cit. 2022-11-30]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/on-line-clanky/2021/05/zazracne-ockovani-boj-pravymi-nesovicemi-ceskych-zemich-dlouhem-19-stoleti.html>.

kravských neštovic. S časovým odstupem několika týdnů pak chlapce vystavil viru pravých neštovic, přičemž u chlapce nedošlo k rozvoji onemocnění. Závěry svých pozorování a pokusů s vakcinací publikoval Jenner v roce 1798. K prvnímu očkování v kontinentální Evropě pak dochází záhy, a to roku 1799 ve Vídni.

Po objevu očkování proti pravým neštovicím následuje období pauzy, kdy až v roce 1880 publikuje Louis Pasteur svou práci o atenuaci živého viru vztekliny jeho postupným pasážováním ze zvířete na zvíře. Vlastní očkování proti vzteklině pak provedl v roce 1885, a to u devítiletého chlapce Josepha Meistera, kterého předtím pokoušel vzteklinou nakažený pes.

S očkováním souvisí i postupný vývoj právní úpravy provádění očkování a zavádění povinnosti očkování podstoupit. První normou upravující očkování na našem území bylo nařízení č. 13192/1113 z roku 1836 o očkování kravskými neštovicemi. V zákoně č. 68/1870 ř. z., jenž se týče organizace veřejné služby zdravotní, byla opravena příslušnost zdravotní správy, konkrétně bylo v § 2 stanoveno, že *„přísluší státní správě dozorství vrchní k nemocnicím, ... k ústavům očkovacím“* a dále že *„přísluší jí řídit očkování“*. Obcím pak v přenesené působnosti příslušelo *„míti účastenství u všelikých spatřeních očitých ... zvláště přítomnu býti při veřejném očkování“*.

Po vzniku samostatné republiky Československé byl vydán zákon č. 412/1919 Sb., o povinném očkování proti neštovicím, a nařízení vlády republiky Československé č. 298/1920 Sb., kterým se provádí zákon ze dne 15. července 1919, čís. 412 Sb. z. a n., o povinném očkování proti neštovicím. V roce 1946 byl přijat zákon č. 189/1946 Sb., o povinném očkování proti záškrtu, následně pak v roce 1948 zákon č. 60/1948 Sb., o potírání nemocí přenosných na lidi, který obsahoval právní základy pro zvláštní a mimořádné očkování, a zákon č. 61/1948 Sb., o některých ochranných opatřeních proti tuberkulóze. Další úprava pak byla obsažena v zákoně č. 4/1952 Sb., o hygienické a protiepidemické péči, a zákoně č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, který byl v oblasti ochrany veřejného zdraví nahrazen do současnosti platným a účinným zákonem č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

Právní úprava očkování, povinné a dobrovolné očkování

Základ právní úpravy očkování je obsažen v zákoně č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Zákon především upravuje druhy povinných očkování a rozlišuje očkování jako pravidelná, zvláštní a mimořádná. Dále zákon o ochraně

veřejného zdraví upravuje povinnost poskytovatele zdravotních služeb zajistit a provést očkování při úrazech, poraněních, nehojících se ranách a před některými léčebnými výkony. Zákon o ochraně veřejného zdraví obsahuje rovněž úpravu provádění opatření před zavlečením infekčního onemocnění ze zahraničí a umožňuje mimo jiné vyžadovat potvrzení o provedeném očkování proti infekčním nemocem vymezeným v nařízeném ochranném opatření. Vedle již zmíněné úpravy očkování lze samozřejmě provést na žádost očkování proti infekčním onemocněním, proti kterým je k dispozici očkovací látka, a to za předpokladu, že je provedení takového očkování v souladu s právní úpravou zdravotních služeb a ochrany veřejného zdraví.

Jako pravidelné je označováno očkování všech osob (v určité věkové skupině) a mezi pravidelné očkování se řadí i očkování vybraných skupin osob, které jsou vymezeny vyšším rizikem vzniku infekce, přičemž toto vyšší riziko by nemělo spočívat na pracovních důvodech, respektive by nemělo vyplývat z možné pracovní expozice infekčnímu agens. Podle § 46 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb. se pravidelné očkování provádí k zamezení vzniku a šíření závažných infekčních onemocnění s vysokým rizikem dalšího epidemického šíření v kolektivech a život ohrožujících infekčních onemocnění, přičemž se má brát ohled na doporučení Světové zdravotnické organizace a Evropského střediska pro kontrolu nemocí. Uvedené vymezení současně představuje meze pro úpravu vymezení pravidelných očkování v prováděcím právním předpise (vyhlášce). V České republice se v současnosti očkuje v rámci pravidelného očkování proti tuberkulóze (děti z rizikových skupin s indikací), záškrtu, tetanu, dávivému kašli, invazivnímu onemocnění vyvolanému původcem *Haemophilus influenzae* b, přenosné dětské obrně, virové hepatitidě B, spalničkám, zarděnkám, příušnicím a proti pneumokokovým nákazám (přičemž proti pneumokokovým nákazám jsou očkovány například osoby umístěné v léčebnách pro dlouhodobě nemocné nebo v domovech pro seniory).

Zvláštní očkování je zaměřeno na osoby, které jsou vystaveny zvýšenému riziku nákazy (především) v rámci svého zaměstnání, respektive v rámci výkonu povolání. Mezi zvláštní očkování se řadí očkování proti virové hepatitidě A a virové hepatitidě B a dále očkování proti vzteklině. Očkování proti virové hepatitidě A a virové hepatitidě B jsou povinny se podrobit osoby, které jsou přijímány do pracovního nebo služebního poměru k některé ze základních složek integrovaného záchraného systému. Očkování proti virové hepatitidě B jsou povinny se podrobit osoby, které mají být zařazeny na pracoviště chirurgických oborů, oddělení hemodialyzační a infekční, lůžková interní oddělení včetně léčeben

dlouhodobě nemocných a interní pracoviště provádějící invazivní výkony, oddělení anesteziologicko-resuscitační, jednotky intenzivní péče, laboratoře pracující s lidským biologickým materiálem, zařízení transfuzní služby, pracoviště stomatologická, patologicko-anatomická, soudního lékařství, psychiatrická a pracoviště zdravotnické záchranné služby a dále domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem a azylové domy. Očkování proti vzteklině jsou pak povinny se podrobit osoby, které mají být zařazeny na pracoviště do laboratoře, kde se pracuje s virulentními kmeny vztekliny.

Mimořádné očkování je nařizováno jako mimořádné opatření při epidemii nebo nebezpečí jejího vzniku a slouží tak prakticky především k prevenci infekčních onemocnění při mimořádných situacích. Provedení mimořádného očkování celostátně nebo pro území několika krajů nařizuje ministerstvo zdravotnictví. Krajská hygienická stanice je pak oprávněna nařídít mimořádné očkování v rámci jednoho kraje, přičemž k tomu potřebuje povolení ministerstva zdravotnictví. V minulosti bylo mimořádné očkování nařízeno například při povodních proti virové hepatitidě A u dětí vymezených věkových kategorií.

Očkování při úrazech, poraněních, nehojících se ranách a před některými léčebnými výkony se provádí například proti tetanu, a to v případě úrazu, poranění nebo nehojící se rány, u nichž je nebezpečí onemocnění tetanem. Očkování proti tetanu se provádí i v indikovaných případech v předoperační přípravě (například před operacemi na konečniku nebo tlustém střevě). Očkování proti vzteklině se provádí při pokousání nebo poranění zvířetem podezřelým z nákazy vzteklinou.

Podrobná právní úprava pravidelného a zvláštního očkování a očkování při úrazech, poraněních, nehojících se ranách a před některými léčebnými výkony je obsažena ve vyhlášce č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, kde lze nalézt nejen druhy onemocnění, proti kterým se očkuje, ale i podmínky pro provádění jednotlivých očkování, například v případě pravidelných očkování rozmezí věku dítěte, kdy by mělo být očkování provedeno.

Povinnost podrobit se očkování

Právní úprava povinnosti podrobit se povinnému pravidelnému a zvláštnímu očkování plyne z § 46 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví, podle kterého jsou povinni podrobit se v prováděcím právním předpise upravených případech

a termínech stanovenému druhu pravidelného očkování „fyzická osoba, která má na území České republiky trvalý pobyt, cizinec, jemuž byl povolen trvalý pobyt, cizinec, který je oprávněn k trvalému pobytu na území České republiky, a dále cizinec, jemuž byl povolen přechodný pobyt na území České republiky na dobu delší než 90 dnů nebo je oprávněn na území České republiky pobývat po dobu delší než 90 dnů“. Na základě stejného ustanovení jsou pak povinny podrobit se ve v prováděcím právním předpise stanoveném rozsahu stanovenému druhu zvláštního očkování „prováděcím právním předpisem stanovené fyzické osoby a fyzické osoby, které mají být zařazeny na pracoviště s vyšším rizikem vzniku infekčních onemocnění“.

Povinnost podrobit se mimořádnému očkování vyplývá z § 69 odst. 1 písm. g) a z § 69 odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví, které stanoví, že mimořádnými opatřeními při epidemii nebo nebezpečí jejího vzniku jsou mimo jiné i „mimořádné očkování a preventivní podání jiných léčiv (profylaxe)“. Současně je stanovena povinnost, že „Osoby jsou povinny se mimořádnému opatření podřídit.“

Povinnost podrobit se očkování při úrazech, poraněních, nehojících se ranách a před některými léčebnými výkony lze dovodit z ustanovení § 45 odst. 2 zákona o ochraně veřejného zdraví, podle kterého jsou poskytovatelé zdravotních služeb povinni zajistit a provést mimo jiné i očkování při úrazech, poraněních, nehojících se ranách a před některými léčebnými výkony v rozsahu upraveném prováděcím právním předpisem nebo mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána. Podle § 38 odst. 7 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), lze pacientovi bez souhlasu poskytnout též jiné zdravotní služby, stanoví-li tak zákon o ochraně veřejného zdraví.

Nepodrobení se povinnému očkování lze z větší části sankcionovat jako přestupek, kterého se dopustí fyzická osoby tím, že „se nepodrobí stanovenému pravidelnému nebo mimořádnému očkování nebo se před zařazením na pracoviště s vyšším rizikem vzniku infekčního onemocnění nepodrobí stanovenému zvláštnímu očkování“ nebo že „jako zákonný zástupce nezletilá fyzická osoba, nebo fyzická osoba, které byla nezletilá fyzická osoba svěřena rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu do pěstounské péče nebo do výchovy, nezajistí, aby se tato nezletilá fyzická osoba podrobila stanovenému pravidelnému očkování, nejde-li o fyzickou osobu, u níž byla zjištěna imunita vůči infekci nebo zdravotní stav, který brání podání očkovací látky (kontraindikace)“. Za uvedený přestupek lze uložit pokutu až do výše 10000 Kč.

Současně pak pro neočkované děti platí omezení stanovené v § 50 zákona o ochraně veřejného zdraví, kdy „poskytovatel služby péče o dítě v dětské skupině a dále právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, která provozuje v provozovně živnost, v jejíž náplni je péče o děti do 3 let věku nebo výchova dětí nad 3 roky věku v předškolních zařízeních, nebo mateřská škola, s výjimkou zařízení uvedených v § 46 odst. 4 větě druhé a zařízení, do nichž je docházka povinná, mohou přijmout pouze dítě, které se podrobilo stanoveným pravidelným očkováním, má doklad, že je proti nákaze imunní nebo se nemůže očkování podrobit pro kontraindikaci“.

Judikatura ústavního soudu k právní úpravě povinného očkování

Jak k otázce, zda lze prováděcím právním předpisem stanovovat podmínky povinného očkování, tak k otázce, zda lze fakticky vyloučit dítě z péče a výchovy v kolektivních předškolních zařízeních, se ve své judikatuře vyjádřil ústavní soud.

V prvním případě zákonných mezí pro vydání prováděcího právního předpisu k povinnému očkování dospěl v nálezu Pl. ÚS 19/14 ze dne 27. ledna 2015 zaujal ústavní soud stanovisko, že „*Za pomoci jazykového i systematického výkladu lze proto oprávněně dovodit, že text ustanovení § 46 zákona o ochraně veřejného zdraví je dostatečně jasný a srozumitelný a vyplývají z něj spolehlivě základní atributy a meze právní úpravy povinného očkování proti infekčním nemocem. Zmocnění, jež je v zákonné úpravě poskytnuto prováděcí vyhláškou za účelem regulace podrobností spjatých s realizací povinné vakcinace, využívá podzákonná norma v daných mezích, aniž by zasáhla do skutkové podstaty obsažené v podstatných znacích v zákoně. Nedošlo tedy k legislativnímu zásahu do garancí poskytnutých nositelům základních práv a svobod v čl. 4 odst. 1, 2 Listiny.*“

Ve druhém případě k možnosti fakticky vyloučit dítě z péče a výchovy v kolektivních předškolních zařízeních dospěl ústavní soud v nálezu Pl. ÚS 16/14 ze dne 27. ledna 2015 k následujícímu závěru: „*Podle Ústavního soudu představuje očkování obecně, jako prostředek imunizace proti vybraným nákazám, společenský benefit vyžadující sdílenou odpovědnost členů společnosti, tedy určitý akt sociální solidarity od těch, kteří podstupují riziko, v současném majoritně přijímaném vědeckém poznání však označovaném za minimální, aby ochránili zdraví celé společnosti. Očkování dostatečné většiny populace totiž zabraňuje šíření nákazy vybraných nemocí, čímž poskytuje ochranu nejen těm,*

kteří byli očkovaní. Čím vyšší je pak podíl neočkovaného vůči očkovanému obyvatelstvu, tím vyšší je také riziko opětovného rozšíření nákazy, a to nejen mezi těmi, kteří dobrovolně odmítli očkování, ale také mezi těmi, kteří nemohli být očkovaní z vážných, zejména zdravotních důvodů. V neposlední řadě je rozšířením nákazy ohrožena i ta část osob, která sice očkována byla, avšak vakcinace v jejich případě nedosáhla požadovaného efektu. V posuzovaném případě, kdy je vakcinace podmínkou pro přijetí dítěte do mateřské školy, jsou těmito osobami, vystavenými riziku nákazy, zejména děti, které mohou v případě nákazy čelit zvláště závažným důsledkům. ... Z těchto důvodů lze považovat podrobení se očkování dítěte před jeho přijetím do mateřské školy za akt sociální solidarity, který nabývá svého významu s rostoucím množstvím očkovaných dětí v kolektivech těchto předškolních zařízení. Naopak jako na sociální nespravedlnost by bylo možné nahlížet na případy, pokud by určitá skupina dětí přijatých do předškolních zařízení odmítala bez závažných důvodů očkování a čerpala tak výhody, vyplývající z úspěšnosti vakcinace, resp. z ochoty ostatních dětí, navštěvujících předškolní zařízení, vzít na sebe ono minimální riziko, které z očkování plyne.“

Náhrady újmy způsobené povinným očkováním a nepovinným očkováním proti onemocnění COVID-19

Ještě před přijetím zákonné právní úpravy se otázky náhrady újmy způsobené povinným očkováním dotkl obiter dictum ústavní soud v nálezu Pl. ÚS 19/14 ze dne 27. ledna 2015, kdy mimo jiné uvedl, že „Stanoví-li však stát sankci pro případ odepření povinnosti strpět vakcinaci, musí se zamýšlet i nad situací, při níž eventuálně způsobí výkonem práva očkované osobě újmu na zdraví. Prostor k odškodnění takové osoby otevírá již Úmluva o biomedicíně, která je součástí ústavního pořádku a v čl. 24 hovoří o „spravedlivé náhradě“ za „nepřiměřené poškození“ zdraví způsobené zákrokem stanoveným zákonem. Součástí úvah o předmětném odškodnění může být též právní úprava náhrady majetkové a nemajetkové újmy v občanském zákoníku. Nelze však přehlédnout, že při realizaci povinného očkování jde o lékařský výkon preventivní povahy, činěný v zájmu ochrany veřejného zdraví, aprobovaný zákonem a mající mimořádně široký osobní rozsah a dopad. Tyto okolnosti ztěžují právní postavení osoby, jež může být v důsledku očkování poškozena na zdraví a je tedy namístě, aby legislativa odpovědně zvážila doplnění právní regulace institutu povinného očkování proti infekčním nemocem o úpravu odpovědnosti státu za výše naznačené následky.

Mělo by se tak stát tím spíše, že taková právní úprava není v jiných státech nikterak ojedinělá.“

Právní úprava náhrady újmy způsobené povinným očkováním byla přijata v roce 2020, a to zákonem č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním. Rozsah náhrady je vymezen v § 2, kdy v případě, že dojde následkem povinného očkování podle zákona o ochraně veřejného zdraví k zvlášť závažnému ublížení na zdraví očkovaného, poskytne stát náhradu vytrpěné bolesti, ztráty na výděлку a ztížení společenského uplatnění způsobené povinným očkováním. Stát v takovém případě hradí též účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví očkovaného a spojené s péčí o jeho osobu nebo jeho domácnost, a to tomu, kdo je vynaložil. Dále pak stát poskytuje náhradu osobě blízké očkovanému za duševní útrapy, dojde-li následkem povinného očkování k usmrcení nebo zvlášť závažnému ublížení na zdraví očkovaného. V § 1 odst. 2 se pak výslovně uvádí, že *„Tímto zákonem není vyloučena povinnost státu k náhradě újmy podle jiných zákonů.“* Podle důvodové zprávy má předmětné ustanovení směřovat zejména na situaci, kdy je stát sám, respektive některá z jeho organizačních složek, *„poskytovatelem zdravotních služeb a bude povinen podle občanského zákoníku odčinit újmu na zdraví způsobenou při poskytování zdravotních služeb“*. Nelze se však vyhnout otázce, zda by v takovém případě byla totožná příčina vzniklé újmy.

Ustanovení § 3 zákonem č. 116/2020 Sb. stanoví domněnka příčinné souvislosti mezi újmou na zdraví a povinným očkováním tak, že *„Jedná-li se o újmu na zdraví, kterou prováděcí právní předpis stanoví jako pravděpodobný následek daného povinného očkování a tento následek nastane po provedení daného povinného očkování v době stanovené tímto prováděcím právním předpisem, má se za to, že újma na zdraví byla způsobena povinným očkováním.“* Dochází tak zřejmě v prováděcím právním předpise stanovených případech ke zjednodušení v oblasti dokazování příčinné souvislosti, neboť nebude-li prokázán opak, uplatní se zákonná vyvratitelná domněnka příčinné souvislosti.

Samotná právní úprava se vztahuje jen na povinná očkování podle zákona o ochraně veřejného zdraví. Došlo však k částečnému prolomení této zásady v případě nepovinného očkování proti onemocnění COVID-19, kdy je právní úprava náhrady újmy obsažena v zákoně č. 569/2020 Sb., o distribuci léčivých přípravků obsahujících očkovací látku pro očkování proti onemocnění COVID-19, o náhradě újmy způsobené očkováním osobám těmito léčivými přípravky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Závěr

Jak již bylo zmíněno, představuje očkování jednu ze stěžejních metod prevence vzniku a šíření infekčních nemocí. Stav, kdy jedinec podstupuje očkování proti závažným nebo život ohrožujícím nemocem, které jsou přenosné z člověka na člověka, nemá jen význam pro jeho vlastní ochranu, ale je vyjádřením společenské odpovědnosti a sociální solidarity s těmi, kteří z objektivních zdravotních důvodů (kontraindikací) očkování podstoupit nemohou nebo u nichž očkování nevyvolá aktivní imunizaci proti danému onemocnění, ale v důsledku zamezení možnosti šíření daného onemocnění při dostatečném množství očkovaných jedinců v populaci jsou fakticky i oni chráněni proti rizikům spojeným s šířením takových onemocnění. Bezesporu i díky propracovanému systému očkování a jeho legislativnímu zakotvení došlo na našem území (a to i v historickém kontextu) k řadě úspěchů v boji proti infekčním chorobám a v prevenci jejich vzniku a šíření.

***

Abstract

Vaccination from the point of view of law

Vaccination is one of the basic ways to prevent infectious diseases and their related consequences. The basic purpose of vaccination is to induce an immune response of the organism as a reaction to the encounter with the relevant antigen and possibly other components of the vaccine. In addition to the individual protection of the individual who has undergone vaccination, from the point of view of protection against serious diseases transmitted from person to person, it is desirable to achieve collective protection, which can be achieved through a sufficiently high proportion of vaccinated and immunized individuals in the population. With regard to the necessity of ensuring the protection of public health, and therefore the prevention of the emergence and spread of serious and life-threatening infectious diseases, the entire process of vaccination is regulated by legal regulations, while vaccination against such diseases is regulated as mandatory. The basic legal regulation of vaccination, its types and method of implementation is contained in Act No. 258/2000 Coll., on the protection of public health.